

Een halve eeuw onvermoeibaar schatgraven

Albert-Jan Regterschot

VEENENDAAL. Hij preekte in de afgelopen maanden soms zittend. Tegenwoordig lukt het weer om te staan. Ds. P. den Butter (76) ondervindt de gevolgen van het ouder worden. Toch probeert hij nog volop actief te zijn. „Ik heb nu de tijd om te schrijven. Daar steek ik veel energie in.”

Het vijftigjarig ambtsjubileum van ds. Den Butter op 28 oktober valt bijna samen met het gereedkomen van het tweede deel van studies onder de titel "Het evangelie van Mozes". De Veenendaalse emeritus besteedde de

VEENENDAAL. Ds. P. den Butter was op 28 oktober vijftig jaar predikant. beeld RD, Anton Dommerholt

laatste jaren vele uren aan het bestuderen van het Oude Testament en het schrijven daarover. „Daarbij probeer ik altijd het werk van Christus naar voren te laten komen. Niet voor niets is de ondertitel van de recent verschenen boeken "Christus in het boek Numeri"."

Inmiddels is de predikant alweer bezig met ander boek, nu over Salomo. Deze studie sluit aan bij een serie die hij eerder schreef over de koningen van Israël en van Juda. Ook als dit boek op de pers ligt, hoopt ds. Den Butter nog enkele pennenvruchten te publiceren. „Ik zie nog een heel veld waarover ik mijn gedachten wil laten gaan. Exodus en Leviticus bijvoorbeeld.”

Al sinds hij in 1957 in Apeldoorn met zijn theologiestudie begon, heeft ds. Den Butter een interesse in Bijbels Hebreeuws en het bestuderen van het Oude Testament. Toen hij predikant was in Bunschoten (1967-1975) studeerde hij zelfs enige tijd Hebreeuws in Amsterdam. Ook leerde hij modern Hebreeuws.

Val De predikant herstelt nog van een val begin dit jaar, waarbij hij zijn heup brak. Lopen gaat sindsdien moeizaam. Preken gaat weer, al moest hij dit enkele keren vanuit een rolstoel doen. „Ik ga op zondag meestal voor in Renswoude, waar een preekplaats is vanuit de christelijke gereformeerde kerk in Driebergen-Zeist. We komen bijeen in een gebouw van de muziekvereniging. Ik kan het podium van achteren opkomen en haal dan lopend nét het spreekgestoelte. Daar staat gelukkig een hoge stoel, waarop ik tijdens het preken kan zitten.”

Ds. Den Butter onderging in 1999 een hartoperatie, sinds 2008 lijdt hij aan chronische leukemie. Ondanks alle lichamelijke problemen –„ik moet telkens weer wat inleveren”– ziet hij ook positieve kanten van zijn situatie. „Achter mijn bureau kan ik zittend volop studeren. En doordat ik nog kan preken, kom ik ook nog onder de mensen.”

Tijdens het studeren probeert ds. Den Butter verder te komen dan wat Bijbelcommentaren aanreiken. „Daarbij heb ik profijt van wat mij in Apeldoorn al is aangeleerd: het proberen logisch te denken, de tekst vanuit verschillende perspectieven te bezien en verbanden te leggen.

Regelmatig ontdek je dan dingen in de Schrift die je bij oppervlakkige lezing niet ziet. Tegelijk zijn er ook momenten waarop je vastloopt, omdat er bij de tekstuitleg bepaalde vragen onbeantwoord blijven. Daarbij merk je ook je eigen beperking: als klein mensje probeer je iets te begrijpen van het Woord van God, dat zo vaak ons verstand te boven gaat.”

Zijn studies brachten de predikant de laatste jaren op terreinen die hij nog niet eerder had betreden. „Neem bijvoorbeeld de Bijbelgedeelten over het leven van Jozua. Ik ben in Middelhamis begonnen aan een prekenreeks daarover. Die heb ik voor de EO later omgevormd tot meditaties die ik voor de radio heb uitgesproken. Maar ik kwam er pas werkende weg achter dat het exegetiseren van het boek Jozua, hoe verder je komt, steeds moeilijker wordt.”

Een andere moeilijkheid bij het bezien van oudtestamentische teksten in een groter geheel, kunnen nieuwtestamentische gegevens vormen. Ds. Den Butter: „In Galaten 4 trekt Paulus allegorisch conclusies over het leven van Hagar en Sara. Dat brengt mij tot vragen waarop ik het antwoord niet altijd weet. Ik ben van mening dat je oudtestamentische teksten niet zomaar allegorisch mag uitleggen. Maar Paulus doet dat wel, en mag dat ook omdat we geloven dat Gods Geest hem leidde bij het schrijven. Mag je dan als predikant daarop voortborduren, of ligt er ergens een grens? Ik ben dan liever terughoudend.”

Puriteinen Volgens ds. Den Butter heeft zijn studiezijn een impuls gekregen in de tijd dat hij in Canada werkte. „Ik kwam er in aanraking met Engelstalige theologie, die me nog beter heeft leren begrijpen wat gereformeerd is. Met name door het bestuderen van puriteinse schrijvers en latere Amerikaanse theologen, heb ik duidelijker gekregen welke verbanden er in de Bijbel zichtbaar zijn. Ik kruiste en krabbelde overal in. Als je hier in huis een Engelstalig boek uit de kast pakt, zie je dat ik overal strepen heb gezet in de tekst of aantekeningen heb gemaakt.”

Ds. Den Butter ziet anderzijds risico's in het omarmen van Amerikaanse christelijke boeken. „Er zijn romans over het leven van Hizkia, van Rebekka en van andere Bijbelse figuren. Maar vaak zijn die boeken allerminst christelijk te noemen. Het is voor het overgrote deel fictie die de Bijbelse boodschap kan vertroebelen.”

Het kan „levensgevaarlijk” zijn om je christelijke levensovertuiging vorm te geven door het lezen van dergelijke boeken, in combinatie met een preek waarin het meer gaat om hoe je je christenzijn kunt uitdragen dan om de vraag: Hoe word ik zalig, zegt ds. Den Butter. „Als je daarentegen graaft in de Schrift kom je er steeds meer achter dat het nodig is om ontdekt te worden aan wie je bent voor God. Het is nodig dat al je eigen geestelijke werk afgebroken wordt, opdat het werk van Christus kan schitteren.”

© Reformatorisch Dagblad | Pagina 8 | 12 november 2014